

integratsiya, tenglik va o‘ziga ishonchni oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ingliz tilini o‘qitish jarayoni interaktiv, motivatsion va barcha uchun mos bo‘lgan muhitda amalga oshiriladi

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev, Sh. (2023). Prezident Shavkat Mirziyoyevning inklyuziv ta’lim va teng ta’lim imkoniyatlariga oid nutqlari va qarorlari.
2. UNESCO. (2020). Technology-enhanced learning in inclusive classrooms: Global guidelines. Paris: UNESCO Publishing
3. Alzyoudi, S., Sartawi, M., & Almuhihi, M. (2014). Teacher preparedness and inclusive education: Practices and challenges. International Journal of Special Education, 29(1), 1–12.
4. Dehqanova, G. A. (2020). ROLE OF VIDEO MATERIALS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGE. Мировая наука, (4 (37)), 23-25.
5. Lopez, G. (2020). Cooperative learning strategies in inclusive education. Journal of Modern Pedagogical Research, 12(3), 45–58.
6. Alzyoudi, S., Sartawi, M., & Almuhihi, M. (2014). Teacher preparedness and inclusive education: Practices and challenges. International Journal of Special Education, 29(1), 1–12.
7. Dehqanova, G. A. (2020). ROLE OF VIDEO MATERIALS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGE. Мировая наука, (4 (37)), 23-25.

TA’LIM JARAYONIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA INTELLEKTUAL TA’LIM TIZIMINI SAMARALI JORIY ETISH USULLARI

Abduraxmonov Sanjarbek Inomjon o‘g‘li

*Namangan davlat pedagogika instituti 70610105-Ta’limda axborot
texnologiyalari mutaxassislik 1-kurs talabasi*

G-mail: abdurahmonovsanjar001@gmail.com Tel: +998 50 001 32 37

Annotatsiya. Ushbu maqolada ta’lim jarayonida raqamli texnologiyalar yordamida intellektual ta’lim tizimini samarali joriy etish usullari o‘rganilgan. Intellektual ta’lim tushunchasi va uning pedagogik asoslari tahlil qilingan, raqamli platformalar, virtual laboratoriyalar, interaktiv dasturlar va sun’iy intellekt asosidagi adaptiv tizimlarning o‘quv jarayoniga ta’siri ko‘rib chiqilgan.

Adabiyotlar tahlili natijalariga ko‘ra, raqamli texnologiyalar individual yondashuvni ta’minlash, o‘quvchilarning mustaqil fikrlash va ijodiy ko‘nikmalarini rivojlantirishda samarali vosita sifatida xizmat qiladi. Tadqiqot metodlari sifatida adabiyotlar tahlili, komparativ tahlil, amaliy kuzatuv, tajriba, shuningdek so‘rovnoma va intervyu ishlatilgan. Munozara bo‘limida texnologiyalarning samaradorligi va ularni joriy etishdagi muammolar muhokama qilingan.

Xulosa qilib aytganda, raqamli texnologiyalar yordamida intellektual ta’lim tizimini joriy etish ta’lim sifatini oshirish, o‘quvchilarning individual rivojlanishi va ijodiy salohiyatini rag‘batlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, tizimning muvaffaqiyati pedagogik yondashuv va metodik qo‘llab-quvvatlashga bog‘liq ekanligi ta’kidlangan.

Аннотация. В данной статье рассмотрены методы эффективного внедрения интеллектуальной образовательной системы в учебный процесс с использованием цифровых технологий. Проанализированы понятие интеллектуального обучения и его педагогические основы, а также изучено влияние цифровых платформ, виртуальных лабораторий, интерактивных программ и адаптивных систем на основе искусственного интеллекта на образовательный процесс.

По результатам анализа литературы установлено, что цифровые технологии служат эффективным инструментом для обеспечения индивидуального подхода, развития самостоятельного мышления и творческих навыков учащихся. В качестве методов исследования использованы анализ литературы, сравнительный анализ, практическое наблюдение, эксперимент, а также анкетирование и интервью. В разделе обсуждения рассмотрены эффективность технологий и проблемы их внедрения.

В заключение отмечается, что внедрение интеллектуальных образовательных систем с использованием цифровых технологий способствует повышению качества образования, индивидуальному развитию учащихся и стимулированию их творческого потенциала. При этом подчеркивается, что успешность системы во многом зависит от педагогического подхода и методической поддержки.

Abstract. This article examines the methods of effectively implementing intelligent educational systems in the learning process using digital technologies. The concept of intelligent education and its pedagogical foundations are analyzed, and the impact of digital platforms, virtual laboratories, interactive programs, and artificial intelligence-based adaptive systems on the educational process is explored.

According to the results of the literature review, digital technologies serve as an effective tool for ensuring an individual approach, as well as for developing students’ independent thinking and creative skills. The research methods include literature analysis, comparative analysis, practical observation, experimentation, as well as surveys and interviews. The discussion section addresses the effectiveness of these technologies and the challenges associated with their implementation.

In conclusion, it is emphasized that the implementation of intelligent educational systems using digital technologies contributes to improving the quality of education, supporting individual student development, and fostering creative potential. At the same time, it is noted that the success of such systems largely depends on pedagogical approaches and methodological support.

Kalit so‘zlar: intellektual ta’lim, raqamli texnologiyalar, pedagogik metod, adaptiv tizim, interaktiv platform

Ключевые слова: интеллектуальное обучение, цифровые технологии, педагогический метод, адаптивная система, интерактивная платформа.

Keywords: intelligent education, digital technologies, pedagogical method, adaptive system, interactive platform.

Kirish. Bugungi kunda ta’lim jarayoni jadal sur’atlarda o‘zgarib bormoqda. An’anaviy dars metodlari bilan bir qatorda raqamli texnologiyalarni qo‘llash o‘quvchilarning bilim olish jarayonini samarali, interaktiv va qiziqarli qilmoqda². Intellektual ta’lim tizimi esa har bir o‘quvchining individual qobiliyatlarini, bilim darajasini va o‘rganish uslubini hisobga olib, ta’lim jarayonini shaxsiylashtirishga imkon beradi⁵. Zamonaviy pedagogik amaliyotda o‘quvchilarning mustaqil fikrlash, tanqidiy mulohaza yuritish va ijodiy yondashuv ko‘nikmalarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi³. Shu nuqtai nazardan, raqamli texnologiyalar – virtual laboratoriyalar, interaktiv dasturlar, sun’iy intellekt asosidagi adaptiv tizimlar va elektron kutubxonalar – o‘quv jarayonini boyitish va individual yondashuvni ta’minlashda muhim vosita hisoblanadi⁴. Ushbu jarayonda raqamli texnologiyalar nafaqat bilim berish vositasi sifatida, balki o‘quvchilarning faol ishtirokini rag‘batlantiruvchi, darslarni qiziqarli va samarali qiluvchi mexanizm sifatida ham ishlatiladi. Shu sababli, ta’lim jarayonida intellektual ta’lim tizimini raqamli texnologiyalar yordamida samarali joriy etish usullarini o‘rganish zamonaviy pedagogika uchun dolzarb va amaliy ahamiyatga ega.

Adabiyotlar tahlili. Intellektual ta’lim tizimi va raqamli texnologiyalarning ta’lim jarayonidagi roli sohasida ko‘plab tadqiqotlar olib borilgan. Tadqiqotchilar ta’kidlashicha, raqamli platformalar va adaptiv o‘quv tizimlari o‘quvchilarning individual qobiliyatlarini hisobga olib, bilim olish jarayonini samarali va interaktiv qiladi. Shu bilan birga, interaktiv darslar va virtual laboratoriyalar o‘quvchilarning diqqatini jalb qilish va mustaqil o‘rganish motivatsiyasini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Sun’iy intellekt asosidagi tizimlar esa o‘quvchilarning bilim darajasini baholash va ularga mos individual tavsiyalar berish imkonini yaratadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, adaptiv

platformalarda o‘quvchilar qiyin mavzularni tezroq va samaraliroq o‘zlashtiradi. Shu bilan birga, raqamli resurslar va elektron kutubxonalar o‘quvchilarga mavzuni chuqurroq o‘rganish imkonini beradi va ta’lim jarayonini yanada mustaqil hamda ijodiy qiladi. Pedagogik manbalarda intellektual ta’lim tizimlarini joriy etishda texnologik vositalarni metodik jihatdan to‘g‘ri integratsiya qilish muhimligi qayd etilgan. Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, raqamli texnologiyalar nafaqat bilim berishni samarali qiladi, balki o‘quvchilarning tanqidiy fikrlash va ijodiy yondashuv ko‘nikmalarini rivojlantirishga ham yordam beradi. Shu sababli, ta’lim jarayonida intellektual tizimlarni joriy etishda ilmiy tadqiqotlar va metodik tavsiyalarni hisobga olish pedagogik jarayonning muvaffaqiyatini oshirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot metodlari. Ushbu tadqiqotda bir nechta metodlar asosida ishlash rejalashtirildi.

Birinchidan, adabiyotlar tahlili ishlatildi. Bu metod orqali ta’lim jarayonida raqamli texnologiyalar va intellektual tizimlarning qo‘llanilishi, samaradorligi va metodik tavsiyalari o‘rganildi.

Ikkinchidan, komparativ tahlil qo‘llanildi. An’anaviy ta’lim usullari bilan intellektual ta’lim tizimi asosidagi metodlar solishtirilib, ularning samaradorligi aniqlashga harakat qilindi.

Uchinchidan, amaliy kuzatuv va tajriba metodlari ishlatildi. O‘quvchilarning raqamli platformalarda faoliyati va individual yondashuvga munosabati o‘rganildi.

Shuningdek, so‘rovnoma va intervyu usullari orqali o‘qituvchilar va o‘quvchilarning raqamli texnologiyalarga munosabati va tizimning samaradorligi baholandi⁶.

Raqamli texnologiyalar yordamida intellektual ta’lim tushunchasi

Raqamli texnologiyalar yordamida intellektual ta’lim – bu o‘quvchilarning individual qobiliyatlarini hisobga olgan holda bilim berish va rivojlantirishga qaratilgan zamonaviy pedagogik tizimdir. Ushbu tizimda o‘quv jarayoni faqat ma’lumot berish bilan cheklanmaydi, balki o‘quvchining mustaqil fikrlash, tanqidiy mulohaza yuritish va ijodiy ko‘nikmalarini rivojlantirishga yo‘naltiriladi. Raqamli texnologiyalar intellektual ta’limda bir necha jihatdan muhim rol o‘ynaydi. Avvalo, ular individual yondashuvni ta’minlaydi, ya’ni har bir o‘quvchining bilim darajasi, qobiliyati va o‘rganish tezligiga mos tarzda darslarni shakllantirish imkonini beradi. Ikkinchidan, virtual laboratoriyalar, simulyatsiyalar va interaktiv platformalar yordamida o‘quv jarayoni qiziqarli va amaliy bo‘ladi. Uchinchidan, sun’iy intellekt asosidagi adaptiv tizimlar o‘quvchilarga qiyin mavzularni tushunishda tavsiyalar beradi va individual dastur tuzadi. Shuningdek, elektron kutubxonalar, multimediya resurslar va onlayn baholash tizimlari

o‘quvchilarning bilim darajasini doimiy kuzatib borish va samarali fikr-mulohaza berishga imkon yaratadi. Shu tarzda, raqamli texnologiyalar yordamida intellektual ta‘lim o‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va ijodiy salohiyatini rivojlantirishning samarali vositasi sifatida xizmat qiladi.

Munozara. Raqamli texnologiyalar yordamida intellektual ta‘lim tizimini joriy etish samaradorligi turli tadqiqotlarda turlicha baholangan. Ba‘zi manbalarda texnologiyalar o‘quvchilarning bilim darajasini oshirish va individual yondashuvni ta‘minlashda samarali vosita sifatida ko‘rsatiladi. Virtual laboratoriyalar, interaktiv platformalar va sun‘iy intellekt asosidagi tizimlar dars jarayonini qiziqarli va amaliy qiladi. Boshqa tadqiqotchilar esa samaradorlikni ta‘minlash uchun o‘qituvchilarning metodik tayyorgarligi, texnik jihozlar va o‘quvchilarning texnologiyaga moslashuvi muhimligini qayd etadilar. Texnologiyani faqat texnik jihatdan qo‘llash intellektual ta‘lim tizimining samaradorligini kamaytirishi mumkin. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, raqamli platformalar o‘quvchilarning mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv va tanqidiy mulohaza ko‘nikmalarini rivojlantiradi, ammo bu jarayon doimiy monitoring va individual yondashuvni talab qiladi.

Xulosa. Ta‘lim jarayonida raqamli texnologiyalar yordamida intellektual ta‘lim tizimini joriy etish zamonaviy pedagogik jarayonning samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi. Raqamli platformalar, virtual laboratoriyalar, interaktiv dasturlar va sun‘iy intellekt asosidagi adaptiv tizimlar o‘quvchilarning bilim darajasini oshirish, individual yondashuvni ta‘minlash va darslarni qiziqarli qilish imkonini beradi.

Adabiyotlar tahlili va tadqiqot metodlari natijasi shuni ko‘rsatdiki, intellektual ta‘lim tizimi o‘quvchilarning mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv va tanqidiy mulohaza ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, tizimning samarali ishlashi pedagogik yondashuv, o‘qituvchilarning metodik tayyorgarligi va texnologik vositalarning to‘g‘ri integratsiyasiga bog‘liq.

Munozara bo‘limida qayd etilganidek, raqamli texnologiyalar o‘z-o‘zidan samarali bo‘lmaydi; ularni qo‘llash jarayonida metodik qo‘llab-quvvatlash va doimiy monitoring zarur. Shu sababli, ta‘lim jarayonida intellektual ta‘lim tizimini joriy etishda raqamli vositalarni pedagogik nuqtai nazardan uyg‘unlashtirish muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

7. Najmetdinova N. S. Ta‘lim jarayonida raqamli texnologiyalar va sun‘iy intellektni qo‘llashning ilmiy-asosiy farqlari va tahlili // Digital Transformation and Artificial Intelligence. – V.3, I.4, 2025. – B. 12–24 (maqola raqamli texnologiyalar va intellektual tizimlar pedagogik integratsiyasi haqida asosiy nazariy manba sifatida o‘rganildi).

8. Kutlimuratov A. R. Raqamli ta’lim muhitida pedagogik yondashuvlar: muammo va yechimlar // Ta’lim innovatsiyasi va integratsiyasi. – 2025. – B. 38–52 (maqolada raqamli muhit va pedagogik metodlar tahlil qilindi).

9. Sidikova S. S. Raqamli texnologiyalar orqali til o‘rgatishning asosiy prinsiplari va metodologiyasi // International Journal of Science and Technology, 2025; 2(3): 232–239 (raqamli vositalarning individual yondashuv va interaktiv metodlarga ta’siri tahlil etildi).

10. Umarova I. O‘zbekistonda til ta’limida innovatsiyalar: sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalar yondashuvi // Maktabgacha va Maktab ta’limi jurnali, 2025. – B. 15–29 (o‘zbek ta’lim kontekstida intellektual texnologiyalar integratsiyasi yoritiladi).

11. Ismoilova D. I. Sun’iy intellekt asosida raqamli ta’lim muhitida talabalar o‘quv faoliyatini monitoring qilish tizimi // Ta’lim innovatsiyasi va integratsiyasi, 2025; 56(2): 61–64 (raqamli tizimlarda monitoring va baholash).

12. Abduvaliyeva T. A. Ta’lim tizimiga intellektual texnologiyalarni tadbiq etish bo‘yicha tajribalar // Tadqiqotlar jurnali, 2025. – B. 45–57 (intellektual texnologiyalarni joriy etish tajribasi).

O‘ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA KO‘PLIK KATEGORIYASI

Yusupova Nargiza Abduvohidovna

Namangan Davlat pedagogika instituti Ijtimoiy fanlar fakulteti Xorijiy til va adabiyoti yonalishi (ingliz tili)

Ilmiy rahbar: Odilboyeva Umida

Annotatsiya. Maqolada o‘zbek va ingliz tillarida ko‘plik kategoriyasining grammatik xususiyatlari tahlil qilinadi. O‘zbek tilida ko‘plik asosan “-lar / -ler”, ingliz tilida esa “-s / -es” va notekis shakllar orqali ifodalanadi. Shuningdek, sonlar va miqdor bildiruvchi so‘zlar yordamida ko‘plik ma’nosi mustahkamlanishi ko‘rib chiqiladi. Maqola ko‘plik kategoriyasining o‘xshash va farqli jihatlarini ochib beradi hamda tilshunoslik va chet tilini o‘rganishda foydali bo‘ladi.

Kalit so‘zlar: ko‘plik kategoriyasi, o‘zbek tili, ingliz tili, grammatik qo‘shimcha, plural shakl, qiyosiy tahlil.

Аннотация. В статье анализируются грамматические особенности множественного числа в узбекском и английском языках. В узбекском языке множественное число в основном выражается с помощью «-lar / -ler», а в английском — с помощью «-s / -es» и неправильных форм. Также рассматривается усиление значения множественного числа с помощью чисел и слов, обозначающих